

rige Formue, saaledes som den bliver efter den Værdi, der efter Testamentet er sat paa Gaarden. Det vil sige, at jo billigere han kan lade Arvingen faa Gaarden, des mindre kan han testamentere bort, og jo dyrere han fastsætter Vederlaget, des mere kan han borttestamentere. For vistnok en halv Snes Aar siden anstillede jeg de Under søgelser, en Privatmand kan anstille, om, hvorvidt denne Forordning anvendes, og Svaret blev fra omtrent alle Egne af Landet, at den aldeles ikke anvendes. Der er endog gamle Sagførere og Retsbetjente, der aldrig have set den anvendt. Det er rart, hvis det er Tilfældet, for man skal vanskelig træffe Lovbestemmelser, der ere mere udviklede og svære at forstaa end disse. De grunde sig, som den ærede Ord fører for Forslagsstillerne sagde, paa Forordningen af 13. Maj 1769 § 5, saa kom Forordningen af 22. November 1837, Plakat af 17. Marts 1847 og mange andre udviklede Bestemmelser, der ere de juridiske Studeters Skræk.

Nu kunde man spørge, hvor det kan være, at denne Testationsret ikke anvendes. Det er ganske simpelt af den Grund, at der er foregaaet en Forandring i den almindelige Arvelovgivning. I 1837 og endnu mere i 1769 var Forholdet det, at naar man havde Børn, kunde man ikke uden særlig Tilladelse bortgive noget ved Testamente, men i 1845 blev det bestemt, at enhver Arvelader kan bortgive $\frac{1}{4}$ af sin Formue, og det er nu ved Loven af 29. December 1857 udvidet saaledes, at det er $\frac{1}{3}$, der kan bortgives. Men det er en Selvfølge, at naar man — ogsaa en Selvejerbonde — kan bortgive $\frac{1}{3}$ af sin Formue, altsaa derved begunstige et af Børnene fremfor de andre, har han ikke Brug for den særlige Testationsret for Selvejerbønder. Gaarden hører jo med til Formuen, og Følgen bliver, at den almindelige Testationsret fører til de samme eller endog gunstigere Resultater for den Bonde, der vil sikre en bestemt Arving Gaarden. Det samme vil gælde for Husmænd. Der vil neppe være nogen særlig Fordel for en Husmand ved, at han faar Lov til at bestemme, hvem af hans Børn der skal have Huset mod et moderat Vederlag. Domstolene have i sin Tid fastholdt, at det maa ikke være for ingenting; man har kasseret Testamenter, som gik ud paa for et Skins Skyld at sætte et ringe Pengebeløb, man har sagt, at det skal være et nogenlunde passende Vederlag. Altsaa, en Husmand, som faar denne Testationsret, skal fastsætte for Huset et

nogenlunde passende Vederlag, som den Arving, der faar Huset, skal give de andre Arvinger. Endvidere kan Husmanden da kun borttestamentere $\frac{1}{3}$ af sin øvrige Formue, og man kan vel sige, at i Gennemsnit bliver det slet ingen Ting, men efter den almindelige Lovgivning kan han borttestamentere $\frac{1}{3}$ af sin hele Formue, inklusive Gaardens Værdi. Jeg tror derfor, at den paatænkte Udvidelse ikke vil faa nogen Betydning. Det har jo vist sig i Praksis, at efter at de almindelige Testationsgrænser ere blevne udvidede, har Forordningen om Selvejerbondens Testationsret ikke haft nogen praktisk Betydning.

Hvad der ellers staa i Forordningerne af 1837 og 1769, og hvad de hedde allesammen, har heller ingen praktisk Betydning længere. Der er en hel Del Bestemmelser med Hensyn til Hustruen, den efterlevende Ægtefælle. Det er noget, som forlængst er blevet upraktisk, noget, som ikke benyttes — jeg havde nær sagt Gudskelov, for de Regler ere næsten ikke til at finde ud af — fordi man ved Forordningen af 1845 har faaet udvidet Adgang til at hense til uskiftet Bo, og de almindelige Regler ere langt bedre. Saa staa der ogsaa i Forordningen af 1837 noget om, at naar man ikke har Børn, kan man testamentere sin Ejendom bort, som man vil. Men det er ogsaa blevet den almindelige Regel efter Forordningen af 1845, saa heller ikke i den Henseende har den ældre Lovgivning noget at betyde.

Min Mening er derfor, at hvis man i det hele finder, det er et rigtigt Princip, at Børnene ikke skulle staa lige, men at der skal kunne skabes en Ulighed, som endog kan være større end den, der kan skabes efter den almindelige Lovgivning — efter denne kan man jo give et hvilket som helst af Børnene $\frac{1}{3}$ af hele Formuen, saa at en Fader, hvis der f. Eks. er 2 Børn, kan bestemme, at det ene skal have $\frac{2}{3}$, medens det andet kun skal have $\frac{1}{3}$ —, saa bliver det tvivlsomt, om man ikke her gaar for vidt. Ligeledes finder jeg det tvivlsomt, om det for at opnaa dette Øjemed, der i sig selv kan tage sig meget smukt ud: at beholde Huset i Familien, er nødvendigt at skride til saadanne særlige Bestemmelser. Men jeg vil tilføje, at hvad man end mener i den Henseende, synes jeg, man ikke skal skride til en Lov som den foreslaede uden i hvert Fald at give den en noget anden Form. Jeg har — for Resten med Glæde — lagt Mærke til, at man her i Folketinget ikke holder af Love, der henvise til